



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФТЕХОСВІТИ
У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Методичні рекомендації
щодо проведення у закладах професійно-технічної
освіти виховних заходів, спрямованих на висвітлення
героїчного подвигу воїнів – визволителів від
фашистського ярма**



**м. Дніпропетровськ
2013**



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-
ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

пр.Пушкіна, 36, м. Дніпропетровськ, 49006, тел/факс 31-25-82, 31-85-26, 32-08-97
E-mail: onmc@3g.ua; onmc2004@ua.fm, <http://onmc-dp.narod.ru/>, код ЄДРПОУ 19097120

12.02.2013 № №13/4-40

Директору ПТНЗ

Відповідно до Плану організації виконання Указу Президента України від 19 жовтня 2012 року № 604 „Про заходи у зв’язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 років”, Наказу департаменту освіти і науки облдержадміністрації від 23.01. 2013 № 41/0/212-13 «Про відзначення у закладах освіти області 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945», на підтримку ініціативи ветеранів війни та з метою увічнення безсмертного подвигу героїв-визволителів, виховання в учнівській молоді бережливого ставлення до ветеранів Великої Вітчизняної, старшого покоління, вдів загиблих і померлих учасників війни пропонуємо провести у професійно-технічних навчальних закладах системну виховну роботу з даного напрямку (рекомендації додаються).

Директор

Киба Н.В.
31-25-82

В.М.Василиненко

**Методичні рекомендації
щодо проведення у закладах професійно-технічної освіти
виховних заходів, спрямованих на висвітлення
героїчного подвигу воїнів – визволителів
від фашистського ярма**

Відповідно до Плану організації виконання Указу Президента України від 19 жовтня 2012 року № 604 „Про заходи у зв’язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 років”, на підтримку ініціативи ветеранів війни та з метою увічнення безсмертного подвигу героїв-визволителів, виховання в учнівській молоді бережливого ставлення до ветеранів Великої Вітчизняної, старшого покоління, вдів загиблих і померлих учасників війни пропонуємо провести у професійно-технічних навчальних закладах системну виховну роботу з даного напрямку:

1. Організовувати дослідницьку роботу учнів. Активізувати роботу пошукових груп, оновити експозиції музеїв та кімнат бойової слави, оформити стенди «Герої Великої Вітчизняної війни – наші земляки», «Вони боролися за визволення нашого району (міста) від німецьких загарбників», «Моє місто (район) у роки війни», «Наш заклад у роки війни» тощо. Поряд із традиційними темами, пов’язаними з історією Дніпропетровщини в роки Великої Вітчизняної війни доцільно запропонувати учням дослідити питання «Дніпропетровці – герої визволителі іноземних країн», «Визначні бойові операції на Дніпропетровщині» тощо.

2. З метою активізації пізнавальної діяльності учнів використовувати різноманітні форми організації навчально-виховного процесу: лекції, семінари, конференції, «круглі столи», нестандартні уроки: інтегровані, уроки-пошуки, уроки-драматизації «Солдат війну не обирає», уроки-рольові ігри, уроки-сценарії популярних телепередач, «живі» уроки-зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни, брейн-ринги, творчі конкурси «Біля вічного вогню», вікторини «Військове минуле рідного краю», конкурси малюнку «Рисують мальчики войну», фотоконкурси «Великий подвиг», Випуски стіннівок «Пам’ять у наших серцях»;

3. Організувати в межах позаурочної роботи екскурсії до Дніпропетровського історичного музею, обласної діорами «Битва за Дніпро», меморіалу с.Військове, пам'ятного знаку Аули на місці переправи радянських військ через р.Дніпро, Партизанської землянки смт. Гвардійське, районних (міських) краєзнавчих музеїв, музеїв бойової слави; історико-краєзнавчих експедицій по місцях військових подій з метою вивчення та збору матеріалів, їх використання у навчально-виховному процесі.

4. Організувати пошукові проекти учнів: «Поети про війну», «Патріотизм – потреба України, кожного українця».

5. Упорядкувати та утримувати у належному стані меморіали, пам'ятник, братські могили, музеї, кімнати бойової слави, меморіальні дошки. Нести почесну варту біля могил загиблих солдатів, братських могил.

6. Організувати перегляд художніх та документальних фільмів, присвячених героїзму та самовідданості воїнів під час визволення України від фашистських загарбників.

7. Активізувати роботу волонтерських учнівських загонів професійно-технічних навчальних закладів, які надають допомогу ветеранам Великої Вітчизняної війни, доглядають за пам'ятниками, могилами загиблих воїнів.

Організаційно-педагогічна діяльність педколективів під час підготовки і проведення заходів має бути спрямована на підкреслення героїзму та патріотизму українського народу, джерелом бойової відваги якого була любов до Батьківщини, своєї рідної землі.

Для участі в заходах доцільно залучати ветеранів війни, педагогічних працівників, представників державної виконавчої влади, громадських організацій, працівників музеїв.

Під час проведення заходів варто звернутись до розгляду і обговорення з учнями таких питань:

- війна і життя людини;
- чи може протистояти злу одна людина, який сенс у такому протистоянні;
- феномен воїна-партизана;

- сміливість бути чоловіком;
- жінки у нежіночій війні;
- незбагнений і святий патріотизм дітей у роки війни;
- як ми розуміємо слова «подвиг», «героїчний вчинок»? Кого ми називаємо героєм?

Багато проводиться зазначені заходи на базі музеїв, залів, кімнат і куточків бойової слави. Для підсилення виховного впливу доцільно використовувати документи, спогади, фронтові листи, кіно- і фотоматеріали, звукозаписи, художні твори. Поняття патріотизму, мужності, героїзму, інтернаціоналізму найкраще висвітлювати, спираючись на біографії конкретних людей, приклади відваги й самопожертви.

Проведені заходи мають справити великий вплив на світогляд учнів.

Обов'язковими складовими уроку мужності є використання державної символіки, художньо-естетичний рівень оформлення, привітання ветеранів квітами.

Участь учнівської молоді у збереженні історико-культурної спадщини народу, залучення їх до вивчення й дослідження героїзму вірних синів і дочок Батьківщини, виявленого у роки Великої Вітчизняної війни, сприятиме збереженню історичної пам'яті, формуванню у юного покоління високої духовності, усвідомлення цінності життя і миру на Землі.

Матеріали для використання в підготовці виховних заходів

Воєнні дії Другої світової війни відбувалися на території України 40 місяців – з 22 червня 1941 року до кінця жовтня 1944 року. За сучасними підрахунками, загальні людські втрати України у 1941 – 1945 роках складають близько 9 млн. чол. 2,3 млн. українців були вивезені для примусової праці до Німеччини. Цілковито чи частково на території Республіки було зруйновано понад 700 міст і 28 тис. сіл, без даху над головою залишилися близько 10 млн. чоловік. Також повністю чи частково було знищено понад 16 тис. промислових підприємств. Підраховано, що загальні втрати економіки України у війні сягнули 40 %.

У 1941–1944 рр. на українській землі були зосереджені головні сили вермахту – від 57,1 до 76,7% загальної кількості дивізій. 607 з них було розгромлено саме на території України.

У ході визволення України – протягом січня 1943 – жовтня 1944 рр. на території України радянськими військами проведено 15 наступальних операцій, із них 11 стратегічних і 4 фронтові, найважливішими з яких стали: Воронежсько-Харківська (13 січня - 3 березня 1943 р.), Донбаська (13 серпня - 22 вересня 1943 р.), Чернігівсько-Полтавська (26 серпня - 30 вересня 1943 р.), Корсунь-Шевченківська (24 грудня 1943 – 17 лютого 1944 р.), Львівсько-Сандомирська (13 липня — 29 серпня 1944 р.).

Свого апогею битва за Україну досягла в період з осені 1943 до осені 1944 років. Саме на її території у цей період було зосереджено приблизно половину діючої Червоної армії.

Завершила визволення України Карпатська операція, що розпочалася 9 вересня 1944 року наступом 1-ї Гвардійської армії. 27 жовтня 1944 року було звільнено Ужгород, а 28 жовтня радянські війська вийшли на сучасний кордон України.

Загалом в боях на території України загинули мільйони радянських воїнів. 28 жовтня 1944 року визволення українських земель було завершено.

Інформаційно-довідникові матеріали для підготовки та проведення уроків

1. «Про відзначення 65-ої річниці визволення України та Перемоги у Великій Вітчизняній війні: героїко-патріотичне виховання учнів та студентів в навчальних закладах України». – Методичні рекомендації для навчальних закладів: загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. - К. – 2009.

2. А. Немикін «Герої Дніпропетровщини». – Дніпропетровськ, «Січ». – 2006.

3. «Навіки в пам'яті народу» (десять пам'ятних місць Дніпропетровська). – Дн-ськ. – 2005.

4. «Навіки в пам'яті народній» (сценарії позакласних заходів...). – Дніпропетровськ. – 2010.
5. Олесь Гончар «Фронтіві поезії». – К. – 1991.
6. Дора Калинова «Не померкне подвиг у віках». – Дн-ськ. – 2007.
7. Панченко П., Уткін О. «Україна в полум'ї війни». – К. – 2005.
8. «І доки є пам'ять про людей...»: народні оповідання про Велику Вітчизняну війну / Упорядкування, передмова, примітки та коментарі В.П. Андрусенко. – Х.: ХНПУ, 2010. – 480 с.
9. Кучер В.І., Чернеча П.М. Україна у Другій світовій війні (1939 – 1945): Посібн. для вчителя. – К.: Генеза, 2004. – 272 с.
10. Литвин В.М. Україна в Другій світовій війні (1939 – 1945). – К.: Видавничий дім «Лі-terra», 2004. – 464 с.
11. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І Семененко. – Х.: ВД Школа, 2007. – 592 с.

Киба Н.В., методист НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області